

იმედი

უესმის, მესმის სახატოელი
აღბუ ზორცილის ხმა მცვრვისა!

— № 1, 28 ნოემბერი, 1989 წ. — ილია ჭავჭავაძის საზოგადოების ქუთაისის განყოფილება

ა რ რ ე ვ ა ნ ი უ ნ დ ა ბ ა კ ე თ ე ს !

ღავიწყით იმით, თუ რა ვითარებაა დღეს საქართველოში.
პირდაპირ უნდა ითქვას, უმძიმესი. უკვე 200 წელია ვიმყოფებით მსოფლიოს უძველესი იმპერიის შემადგენლობაში. 200 წელია, გადაჩვეულნი ვართ პოლიტიკურ აზროვნებას. ერთ ლეგალიზირებულ და გაღატაკებულს. ღვთის რწმენა დაგვარგეთ, ზნეობრივი საფუძვლები შეგვეწყა. ფიზიკურადაც შევიცვადეთ. აღარა ვართ "ახოვანნი და ბეჭვანნიერნი". სფრუე ცხოვრების ნორმად გვექცია. აღარა გვაქვს არც ერთი ნიშანი რაც უნდაა, ცივილიზებულ ერს ახასიათებს. მოშლილია განათლების სისტემა. ეკონომიკა დაგვიმდია საკავშირო ინტერესების შესაბამისად. გვაქვს უმძიმესი დემოგრაფიული და ეკოლოგიური სიტუაცია.

ამით არ სრულდება ჩვენი უბედურებათა ნუსხა. რამდენიმე წელია, რაც გარდაქმნილი დაიწყო. ამ პროცესს მოჰყვა გარკვეული დათბობა. მოგვეცა რამდენიმე უფლება. ჩვე კი აფეხვართ. იმავე დღეს მოვიწოდებთ საქართველოს გამოყოფა რუსეთისაგან და ჩვენი სულსწრაფობით მსოფლიოც კი გავაყოფოთ. გულსწური არ მივაღვივებთ სხვა უფრო ცივილიზებულ და ჩვენს ბედში მყოფ ერთა საქციელს, რომლებიც ნაბიჯ-ნაბიჯ ფრთხილად და წინდახედულად მოქმედებენ - რუსეთს, რომელიც მსოფლიოს თავისი ახალი, დემოკრატიული ნიშნით ეცვლება, კონსტიტუციის ფარგლებში ახალ-ახალი უფლებები გამოსტაცებს.

ჩვენ ყველაფერი ერთ დღეს მოვიწოდებთ. თავი გავვიტო. მტერი იმაზე თავზარდამცემი გამოდგა, ვინც გვეგონა. ჩანასახშივე რომ დაეძრუნა ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა, ჯერ აპირდი დაგვატეხა თავს, მერე ქვემო ქართლი, ბოლოს კი აფხაზეთი.

ჩვენს ერთ-ერთ ძირითად იარაღს დასავლეთის მორალური მხარდაჭერა წარმოადგენდა. აფხაზეთში ჩვენ ესეც დაგვაკარგვინა. აი, რა მუხანათურად განახორციელა თავისი ჩანაფიქრი ზნეობა ძალაში! კეთილშობილური იერით ჩააყენა თავისი კბილებამდე შეიარაღებული ჯარისკაცები ორ სამხრეთ წაკიდებულ ძმას შორის, რათა ერთმანეთი არ გაგვეუფლა. მსოფლიოს დაანახეს, რომ ჩვენ რუსეთისაგან დავისობრივად არ განვსხვავდებით. თუ ის დიდი მტაცებელია, ჩვენ პატარა, მაგრამ ასევე პირსისხლიანი მტაცებელი ვართ და ვარგუნავთ ჩვენზე მცირეს. არადა, მხოლოდ ჩვენ ვიცით, რომ ყველაფერი პირიქით მოხდა. რით ვუპასუხებ ჩვენ ამ საშინელ ცილისწამებას? გულისამარტყელია: ავისხით საფანტისანი თოვები და დაგვაპირეთ აფხაზეთისკენ წასვლა. როცა შეურაცხყოფილ ერს დღეს არ გააჩნია ღირსების დაცვის უფრო ქმედითი საშუალება, ის მართლაც უმწეო და საცოდავია.

ჩვენ უმწეო ვართ!
ყველაფრის ინსპირატორი კი გვერღებ დას და მშვიდად შემოგვეყურებს, თუ ახლა რომელ კედელს მივხდებით თავს.

ვერსფერია ვერ უნდა გვასწავლოს ჭკუა?!

საბჭოების პირველ ყრილობაზე მწერალმა რასპუტინმა მთელი რუსეთის აზრი გამოხატა. მან გაიმეორა სტალინის სიტყვები და ეს ღრმად ნიშანდობლივია. რუსეთის უარსებობის ბუნება რევოლუციას არ შეუძვლია. იმპერია იმპერიად დარჩა. რასპუტინმა ღრმად სიმართლე თქვა. რუსეთს 70 წელიანი სოციალისტური უთაურობის შემდეგ მხოლოდ იმპერია შეერჩა ხელს. მისი დაშლის შემთხვევაში იგი მსოფლიო მაჩანჩადად იქცევა, რაც ელის კიდევ. განა რუსეთი, სანამ ძალა შესწევს, ამას შეურიგდება? განა უძლეული საქართველო შეძლებს დაშრტოს მისი იმპერიული ენერჯია? გინდავ რაიმე შეგვეძლოს, სისხლიანი უზით არამც და არამც არ უნდა წარმართოს ჩვენი მოძრაობა. ჩვენი ყველაზე რადიკალური მოქმედება ეროვნული დაუმორჩილებლობა - საყოველთაო გაფიცვა. ამასთან დაკავშირებით სწორად აღნიშნა ბატონმა აკაკი ბაქრაძემ: ჩვენ ვერ მივაყენებთ საგრძნობ დარტყმას საბჭოთა ეკონომიკას, თავად კი შეიძლება კისერი მოვიტეხოთ.

მხოლოდ მეოცნებენი და ფანტაზიორები ეფიან ღიღი იმედით ეროვნულ დაუმორჩილებლობას, ხოლო ისინი, ვინც საკითხში მეტ-ნაკლებად გარკვეულია, შიშითა და სასოვარცვეთით. საქართველო ეროვნულ დაუმორჩილებლობას იმიტომ აპირებს, რომ არ შეუძლია შეურიგდეს ღირსების ასეთ შეშლას. ამას, შესაძლებელია, ისევე 9 აპრილს მოაყვებს. ეს ისეთი ვითარებაა, როცა თავმოყვარე ადამიანი ნაძარბ სიფიცხეს სიკვდილს ამუშობინებს. მაგრამ განა ერს აქვს უფლება დევიმცველობისა? მე არ ვამუქებ ფერებს. ეროვნული დაუმორჩილებლობის ყველაზე საგარაულო შედე-

გი არის კომუნდანტის საათი რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე განუსაზღვრელი ვადით. ეს ნიშნავს ყველაფრის წყაღი ჩაყრას, რასაც ასეთი წიგნითა და დაგვიან, ამდენი სისხლის ფასად მივაღწიეთ. ეს იქნება უმძიმესი, დაუსრულებელი დამე საქართველოს თავზე. ავტო არა გვაქვს ყარაბახის მაგალითი?

ჩვენი ძირითადი მოთხოვნა საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობის აღდგენის თაობაზე გამართლებული და კამათიერია არა მხოლოდ საერთაშორისო სამართლის ნორმებით, არამედ მოქმედი საბჭოთა კონსტიტუციის ფარგლებშიც. მაგრამ სიმართლე ჯერ კიდევ არ ნიშნავს ძალას. როგორც კი ჩვენ დავაყენებთ ეს საკითხი, სისხლში გაგვბანეს. რასაკვირველია, საბჭოთა მთავრობა პირდაპირ არასოდეს გვეტყვის ამას, რაც უკვე გვიხარა იარაღის ენაზე. სანამ იმპერიას სული უღვას, საქართველო თავისუფლებას ვერ ეღიარება. ვაქცი და ვიმეორებ: საქართველო დღეს უმწეო ქვეყანაა. ჩვენი ყვირილის არავის ეშინია. მაგრამ ჩვენ გვყავს ძლიერი მოკავშირე, ყოველს აღმატებული ძალა. ეს ისტორიის ლეგიაა. მან უკვე დაიწყო განარჩენის გამოტანა და ყველა ჭკუათმყოფელი ხელდას ამას. მეტყვიან, სწორედ ეს პროცესი უნდა დავაჩქაროთ. მე კი მოგახსენებთ: დავაჩქაროთ კი არა, ჩვენ რომ ყველანი ერთად ავიყაროთ და საბჭოთა ხელისუფლების დასაცავად აღვსდგეთ, მას ვერაფერს ვუშვებთ.

იმპერია ინგრევა. ჩვენი უპირველესი ამოცანა სხვა მრავალა შორის არის ის, რომ ნანგრევებში არ ჩავიძარხოთ.

მცდარია შეჯღაჯღისი, რომლის თანახმად ჩვენ ყველა საშინაო პრობლემას მხოლოდ მაშინ გადავწყვეტთ, როცა დამოუკიდებლობას მოვიპოვებთ. ეს პირამიდის წვეროდან ამუშების დაწყების მცდელობას გავს. ის მტკიცეული ეროვნული პრობლემები, რაზეც ჩვენ ვსაუბრობთ, ასუსტებს საქართველოს, მათი გადაჭრა ფეხზე წამოგვაყენებს და ძლიერი ქვეყანა რომ უარს მოიპოვებს დამოუკიდებლობას, ვიდრე სუსტი, სადავო არ უნდა იყოს. სადავოდ რუსეთი იოლად დაუმტკიცებს მსოფლიოს, რომ საქართველოს დამოუკიდებელი არსებობა არ შეუძლია და ეს მძლავრი არგუმენტი იქნება მის სასარგებლოდ.

დღეს მთელი ჩვენი ძალისხმევა მიმართული უნდა იქნეს ქართული სახელმწიფოს საფუძვლების, ეროვნული, იურიდიული უფლებამოსილი, უმადლესი საკანონმდებლო ორგანოს შესაქმნელად, რომელიც ქართველი ხალხის სასიცოცხლოდ საჭირო კანონებს მიიღებს და გაატარებს. ამდენად გაუგებარია მთელი რიგი, ეგრეთ წოდებული არა-ფორმალური დამოუკიდებლობა არჩვენებისადმი, რომელსაც ისინი ბოიკოტს უწყობენ ჩვენის აზრით, ეს ნიშნავს ბრძოლის ლეგალურ ფორმებზე უარის თქმას, ასეთი ფაქტების უფლება კი ჯერჯერობით ჩვენ არა გვაქვს.

რასაკვირველია, ჩვენ შორს ვართ იმ აზრისაგან, რომ დავგმოთ ისინი განსხვავებული აზრის გამო; ჩვენ ეს არ გვჩვევია და სასურველია, რომ განსხვავებულმა აზრმა ურთიერთპატივისცემა არ შეიძლოს. ვიფარტებით იმით, რომ ამ შემთხვევაში მათ პოზიციას მცდარად მივიჩნევთ.

დასასრულ ერთი უსიამოვნო ტენდენციის შესახებ: ეროვნულ მოძრაობაში მასიურად ებმებიან ადამიანები, რომელთაც არც საჭირო განათლება გააჩნიათ, არც კულტურა და, თუ გნებავთ, არც ზნეობა. პოლიტიკური ოპოზიცია იქცა დეინდამპვირების თავისებურ არენად. ხოლო თუ რა შეიძლება მოიმოქმედოს მორალურად არამდგრადმა და შორსმჭვრეტელობას მოკლებულმა, ადვილად აღმზნებმა ადამიანთა მასამ, ყველასა-თვის ცხადია. ეს გარემოება უნდა გაიფიქროს არაფორმალურ გაერთიანებათა ხელმძღვანელებმა.

ჩვენი სამოქმედო პროგრამა ქალაქის პოლიტიკურ, სოციალურ, დემოგრაფიულ და ეკოლოგიურ პრობლემებს მოიცავს. ვფიქრობ, რომ ეროვნული საქმიანობა არ არის პირდაპირი საინსაობა, ეტხაღვაციის საბაზი. იგი მძიმე და მუხანათურული შრომაა მთავალი საქართველოს ასამუშენებლად. ყველას, ვინც იმართებს ეროვნულ ბრძოლის ჩვენეულ კონცეფციას, ვიწვევთ საზოგადოების რიგებში. (უნიანობის გამო ჩვენ ჯერჯერობით შეგვიკედა რუსთაველის საზოგადოების ქუთაისის განყოფილებამ, მწერალთა კავშირის შენობაში, ტელეფონი 5-04-09).

მერაბ გვაზაძე

ვლადიმერ თუ არა მის?

ღვეანდელ საქართველოში მთელი სიმწვეავით რგას საკითხი: დასაშვებია თუ არა სწავლობდეს ქართველი შავშვი რუსულ სკოლაში.

გარდა იმისა, რომ უცხო ენაზე სწავლება აკნინებს შავშვის გონებრივ შესაძლებლობებს, არსებობს სხვა მომენტებიც, რომელთა გამოც ქართველი შავშვის სწავლება რუსულ სკოლაში არა მარტო მიუღებელია, არამედ ყოველად მიუბტეხებელი დანაშაულია ერის წინაშე.

ღავიწყით იმით, რომ "კოლონია" ბერძნული წარმოშობის სიტყვაა და აღნიშნავს ბერძნულ დასახლებას სხვა ეროვნულ სახელმწიფოში. აქ არ მოვიტანთ კოლონიის თანამედროვე განმარტებას დიდი საბჭოთა ენციკლოპედიიდან, მაგრამ მოვიყვანთ ამავე

ენციკლოპედიიდან კოლონიალიზაციის ერთ-ერთ მეთოდს. ეს არის კოლონიური ქვეყნის ორგანიზებული დასახლება მეტროპოლიის მიერ თავისივე ხალხით.

ქვეყნის კოლონიად გადაქცევის ეს მეთოდი პირდაპირ მიმართებაშია კოლონიის ბერძნულ წარმოშობასთან. კოლონია ხომ სწორედ სხვა ეროვნულ ორგანიზმში შეტანილ ბერძნებით დასახლებულ ადგილს ურქვა.

არაფერს ვიტყვი იმაზე, თუ რა გზებით ხდებოდა რუსი და რუსულენოვანი მისახლეობის საქართველოში დაფუძნება. მხოლოდ ავღნიშნავ. რომ ყოველი არაქართველი, რომელიც საქართველოში ცხოვრობს და მიიწვადამინც რუსულ განათლებას მოითხოვს, მიუხედავად მისი პიროვნული დამოკიდებულებისა ქართველებთან და საქარ-

ველოსთან, მიიწვ რუსეთის კოლონიალური პოლიტიკის გამტარებლად თუ ხელისმეწყობად გვევლინება. მაშინ, როდესაც ამოღენა ბრალდება აქვს წაყენებული არაქართული მოსახლეობის ზემოთ მოხსენიებულ ფენას, ცხადია, იმ ქართველთა მოქმედება, რომელთაც შეიღებენ რუსულ სკოლებში მყავთ, არც მეტი, არც ნაკლები, დადატის ტოლვასია ურისა და სამშობლოს წინაშე. ისიც უთუოდ გასათვალისწინებელია, რომ თუ ეს ყოველივე გვეპატიებოდა რამდენიმე წლის წინათ, ყოველად მიუბტეხებელია დღეს.

გახსოვთ ალბათ "დათა თუაშხია"-ში დღეათა მონასტრის წინამძღვარი დათას ეღუნება: უნიკობაზე უფრო საშიში ნიჭიერებაა, რადგან გადამდებია იგი, მაგალითის ძალა აქვსო. საქართველოს კომარტის ქუთაისის საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივანსაგ. ჩიხლაძეს და მესამე

მდივანს მ. მიქიაშვილს შეიღებენ რუსულ სკოლაში მყავთ. მათი ნიჭიერების შესახებ ფრაფერს გეტყვით. მაგრამ საკმაოდ მაღალ თანამდებობებზე კი სხვადან და დღევანდელ საქართველოში, სამწუხაროდ, თანამდებობებს უფრო აქვთ მაგალითის ძალა.

განსაკუთრებით საინტერესოა ერთი წამი: ბატონი მ. მიქიაშვილი იდეოლოგია-პროპაგანდის განყოფილებას კურირებს და მისი ერთერთი იდეოლოგიური ხაზი, აღბათ, რუსთაველის პროპაგანდას ემსახურება.

ქართველთ, გამოიყვანეთ შეიღებენ რუსული სკოლაშიდან! იჩქარეთ, სანამ ჯერ კიდევ არ არის გვიან!

აკაკი ზობოლძე

ზენი ლუსვა გვიხმის

ყველას

"შედეგა, შენი შავი რთა",
ნანასავით ესმის შენთვის;
მისი უწინდელი ქატი.
დახვარს მისი გულში ვერაფერს.
აქ, ამ სახლადან შეგვრებილი
მთელი საქართველო სრულად,
ღრმად სისხლად შეღებილი
მთის, ქვედა თიქის სულად.
ისმის ბერძნად გაღმანი, და
შენი ფრთვა გვესმის ყველას:
"ღმერთო, მივე წყალობანი
შენს წილადგამოდ საქართველოს!
შთარდვ ავი წიგნი
შედეგის და შეგვრებიანს,
მთი ბედდანი - რწმენა,
ქვეყნად არვის დაჩქვია.
ამ იმედით მივად სუფეს,
შესძედა მამულისთვის ეგნით,
ქართველს - ჰვიანს, ვინა სულელს,
ჩემი სული შემოვლელს".

გიზო თავაძე

რატომ ღვინის სახელობისა?

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო ხანს
მოხდა რამდენიმე სასიკეთო ცვლილება
ტოპონიმებისა და სახელწოდებების შე-
ცვლასთან დაკავშირებით, რესპუბლიკა-
ში ეს პროცესი მანაც კუს ნაბიჯით
შეაბრებულს.

მე აქ შევეხები ჩვენი უძველესი
ქალაქის - ქუთაისის მდგომარეობას ამ
მხრივ: ღილი ყოფიანისა და თავშეკავე-
ზის შედეგად, ქალაქის ხელმძღვანელობამ
ყველაზე ღირსეულად სააგრომომილო
ქარხანას მოაცილა სერგო ორჯონიკიძის
სახელი. აღებულ იქნა ქარხნის წინ
მდგარი ორჯონიკიძის ძეგლი. ასევე,
კიროვის ქუჩას ეწოდა თამარ მეფის სა-
ხელი. ეს ყველაფერი კარგად, მაგრამ
პედაგოგიური ინსტიტუტი დღესაც ალექ-
სანდრე წულუკიძის სახელობის არის.
(ჩვენი არაერთგზის მოხატვანა, ინსტი-
ტუტს ეწოდოს იოანე პეტრიწის სახელი,
უფროაღებოდა დღემდე დატოვებული).
და მანაც ჩემი წინილი სულ სხვა
მიზანს ისახავს. (თუმცა ინსტიტუტის-
თვის სახელის შეცვლა აუცილებლად მი-
მარჩია).

ყველა ქუთაისელს მოეხსენება, მის
შემდეგ, რაც მოხდა ქალაქის დარბიონე-
ბა, ქალაქი გაიყოს ორ რაიონად: ავტო-
ქარხნის რაიონად და ღვინის რაიონად;
შეგვრებები მეორეზე, თუმცა არც პირ-
ველი მიმარჩია საუკეთესოდ.

დღიდან რევოლუციისა, მიველ საბჭო-
თა კავშირში დამკვიდრდა საშინელი
ტრადიცია-რევოლუციონერების სახელი
ეწოდოს: ქალაქებს, დაბებს, სოფლებს,
ქარხნებს, ფაბრიკებს, ქუჩებს, ინს-
ტიტუტებს და ვინმეთვის კიდეც რას.
სამწუხაროდ ეს სენი საქართველოს მო-
ველო ყველაზე ძლიერ, ამისი მაგალითი
დღედაქალაქში ფედალინ გვაქვს: ვლადი-
მერ ილიას ძე ღვინის სახელობის
"ღინამის" სტალიონი. რა მიტვივთ ეწო-
და სტალიონს ღვინის სახელი, მე არ
ვიცი. ის კი დანამდვილებით ვიცი, რომ
ღვინი მოზურბალი არ ყოფილა. და თუ
აუცილებელია მისი სახელი ერქვას რაი-
მეს, აღგნენ და პარტიულ სკოლებს და
მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტებს მი-
ანიჭონ მისი სახელი.

რა კავშირი უქონდა ილიას ქუთაისს-
თან და რატომ ქვიდა მისი სახელი რაი-
ონს? - ალბათ გვეტყვიან (თუ გახდება-

ამა წლის 7 ნოემბერს, ქუთაისში,
ილია ჭავჭავაძის საზოგადოების ინიცი-
ატივით მოეწყო საპროტესტო-სამგლოვი-
არო მსვლელობა პედაგოგიური ინსტიტუტი-
დან ხარისხის სახლამდე. ხარისხის სახლ-
თან გაიმართა მიტინგი. მიტინგზე სიტ-
ყვებით გამოვიდნენ: გიზო თავაძე და მე-
რამ ჯვარაცია (ილია ჭავჭავაძის საზოგა-
დობა), ვალერი კალანდარიანი და მა-
მუკა ქავია (წმინდა ილია მართლის
საზოგადობა), ზაზა ყოფიანი (ეროვნულ-
დემოკრატიული პარტია), ფირფხ დიკაონი-
ძე (რუსთაველის საზოგადობა).

მიტინგი ხალხმრავალი არ ყოფილა,
მაგრამ მიუხედავად ამისა, დადებითი
რეაქცია გამოიწვია მოსახლეობაში.

ამა წლის 14 ნოემბერს პედაგოგიური
ინსტიტუტის ლექტორ-მასწავლებლებმა და
სტუდენტებმა შეხვედრა მოუწყვეს ილია
ჭავჭავაძის საზოგადოების ქუთაისის გა-
ნყოფილების გამგეობას.

შეხვედრაზე, რომელიც სამ საათს გა-
გრძობდა, გამგეობის წევრებმა დამსწრე
საზოგადოებას გააცნეს პროგრამა, წესდ-
ბა და სამომავლო გეგმები.

მ ე რ ი

"ერთი-ორი სხვაგადაა, მაგრამ ვინაგ მარბადლა,
ვინც მამულისთვის იბრძოდა, საქართველომ იცოდა!"

ღიბს, ბედისწერის გარდაუდებელი შედეგი რამ ზუსტად ისე იყო, როგორც ერთ შე-
სანიშნავ ქართველ ლექსშია: მარბად მიპქონდა "ყვავილების მდინარეს კუბო ცისკენ"
იყო "მავნებელი ღვინის შეწირვა", "გრაბილად გაწრილი წმინდა მავნებელი-
სალაგო" იყო, "ტადაში აბოლილი უძველესი კრამიტე", ავანტიდებელი მარბები და
მომადებული ვადარა... თუმცა მგერი რამ ძალზე სხვათაგანად იყო: არა, მისი
ერთი რელი მარბადლა მამულის, დიდიერთი თავად კი არა, უღმრთელი, მტრანადური
ბედისწერა იყო; არა, არ დაჰყარვდა "რადღე მათეტიკური" მისი მებრვას ნეტეს. რა-
მეაუ მათეტიკური არასოდეს ყოფილა სიოცხლებში...

ერთგვარი კანონზომიერებაა თითქმის: მარბადობაში გადასვლის შემდგომი საკუ-
თარ რის რამ ლეკუნდალ დაპირვდე, ამწოდებელი საჭირო, დუმივა, წესი გაიმარჯ-
დისის გარეშე არ არსებობს - მარბადი უძველესი. მთაწმინდაზე გაწრილი საზღავს
ჯერაც არ შეეცრა პირი, ამერ-მებრს კი ლეკუნდები მოსმადებლდნენ და ყველა ლ-
გენდას მებრამ კოსტავა ერქვა სახელად...

კარგი ფილოსოფიის იყო და კიდევ უფრო უყვარესი პოეტო, - ამბობენ ღვეს, ეჭვი
არ გვეპარება, ღმრსულად იტუნდა შესწავლილი და შეგასებული მთელი მისი სულიერი
მეცვტიდობა, მაგრამ მებრამ კოსტავას მოღვაწეობის მასშტაბები გაცილებით დიდა
საქართველოში ფილოსოფიისათვის ვერაფრის გააკვირვებ. მით უმეტეს, ვერაფრის გა-
აკვირვებ პოეტობა. მეტად კოსტავამ დაამტინს წიგით, ქვემარტივ ქრისტიანობით,
მარბადი საქმით გააკვირვა ერთი.

სახელმწიფოებრიობადაცარგულ, იმებრიულ მარწუბებში მოქცეულ ქვეყანაში, სადაც
ჭეშმარიტი ადამიანური ფასეულობანი ღვდეს ჩირბადვ აღარ ფასობდა, სადაც უწინე-
ობამ და სუფიერმა სინანტემ მოიგვა ერთ და ბერი, სადაც ყოველივე ერთგული,
ქართველი სასტყუად იღვენებოდა, უნდა გამორჩენილიყო კავთი, რომელიც განგაშის ზა-
რებს დაარისებდა გადაგვარების მიჯნაზე მღვდომი ერის სამრგვალზე. ეს გარდაუ-
ვალი კანონზომიერებაა ისტორიის. თუ იმ ავადსახსენებელ წლებში მხოლოდ მცირე
ნაწილმა შეძლო განზე გაღვობა და ცრუ აღმშენებლობაგან თავის არიდება, კიდევ უწ-
მცირე ნაწილმა ერთი შეხედვით შეუძლებელი შეძლო - აქტიურად შეებრძოლა ტოტალ-
ტარულ რეჟიმს. მებრამ კოსტავა ერთ-ერთი პირველი იყო, რომელიც თავისი თაობის -
მოტყუებული და გაყრუებული იმედების თაობის ენერჯია სულ მისხალ-მისხალ ავროვა-
ათას ქარცეცხლში გამოატარა, რათა იგი ჩვენამდე - შვილების თაობამდე რულენ-
ბით მოეტანა და საყრდენად ეროვნულ-განმათავისუფლებელ ბრძოლად ავეზიგებინა.
თუკი საღმე თით-ორთა უნადრუკმა ჯერ კიდევ ვერ ირწმუნა, ვერ დაინახა, რა
სასობით, რა წვითა და ღაგვით ემსახურებოდა მამულს, - რა უყოლი მებრე, კეთილს
იმიტირაც აქვია კეთილი, რომ არც არამწმუნებისაგან იწყენს რამეს.

საოკარია, რა სიტყვასიტყვით შეიძლება გავიმეოროთ შუასაუკუნეების ერთი რა-
მადელი მოაზროვნის ხმამაღალი ფიქრი: რამდენი ვნება დაგვიგმია ზიზლით და რამდენ
განსაცდელს შეხვედრინარ წარმეშენებდა. რამდენჯერ არად შეგვირაცხავს ფუფი დი-
ლება და რამდენი მადლი გიქმნია უნადრუთათვის.

მებრამ კოსტავა ეროვნული მოძრაობის დიდერი იყო, დღევანდელ საქართველოში ვე-
ლარც დიდებობით გააკვირვებ ვინმეს. მაგრამ დიდებობაცაა და დიდებობაც. მებრამ
კოსტავა თავისი ხალხის სულიერი დიდერი იყო. უკლებლივ გააჩნდა ქართველი ხალხის
ყველა საუკეთესო თვისება, რომელიც საუკუნეებში აღმოცენებულა, დახვეწილა, დაწ-
მენილა. დიდებობაც საჭიროად სად ევადა. სახელი და დიდება გვიან, მაგრამ
მანინც თავისთ. მივილა მასთან ბევრისაგან განსხვავებობა. მისთვის უცხო იყო ეკ-
დესიასტური სასოწარკვეთილებითა და პესიმიზმით შეზავებული მავიავილზში. სულთა
ხედობითა და სულთა სინდისით აკეთებდა საერო საქმეს.

წავიდა ჩვენგან ჩვენი დროის დიდი პუბლიცისტი, ეროვნული გმირის შარავანდელი.
კავთი, რომელიც "წვეთი სინხელი არ იყო არაქართველის", რომელსაც უწინაურად ზოლი-
დვ აქონდა გაცნობიერებული თავისი ქართველობა.

ნანა გასვიანი

მ ე რ ი

(დანამდვირვებ ზედა)

არა, მე იმ შერბზე არ ვწერ, იმ მე-
რბზე გადაქტონმა დაწერა. მე ჩემი მერი
მყავს ცოცხალი და თავის თავით კმაყოფილი
მერი, ათასი ლაბორინთის გავლანა საჭირო,
მასთან რომ მოხვდეს, ამიტომაც ვწერ, არ
ვიცი მიუვა თუ არა, მაგრამ მანინც ვწერ,
სხვათაგანად არ შემიძლია და იმიტომ.

წავიდა თავის ღრმზე გალაკტიონის
მერი საქართველოდან, რომ ამ მოსწონდა
აქაურობა იმიტომ კი არა, არ დააყენეს
და იმიტომ. ეს მერი აქაა, შეეწყო მისი
წინაპარი აქაურობას, იცდომხს გადაურ-
ჩა, ოცდარგობეტს გადაურჩა, რომელიც
თქვენსებტს გადაურჩა, ბედნიერ ვარსკე-
დაგზე იყო გარნილი და იმიტომ. მისი
შვილია ან შვილიშვილი ახლა ეს მერი,
ამას რა უნდა ექნა? ახალგაზრდაა ჯერ,
ნოემბერს გადაურჩა, ამრიღს გადაურჩა,
ივლისავე, ცოცხალია ახლაც. აღრე რომ
ეყდესია იყო (იმ ეყდესიაში, თუ არ
ველები, გადაქტონის მერიმ დაიწერა
ჯვარი). იმ აღრიღზე წამოჭიმულ საერ-
თო საცხოვრებელში ცხოვრობს, ყველაზე
კეთილმოწყობილ ბინაში, ორმანდ თიან
ხორცს და მანეთნახევრიან ყველს ჰვამს,
რომ მიინდომოს, უფასოდვე მიუტანენ,
მაგრამ რად უნდა, მერი ხომ პაჩოსა-
ნია, უსასრულოდ პაჩოსანი. კეთილ-
მოწყობილი აზრებიც აქვს, მშვილობა-
ნიც. მღვდომარეობის მიხედვით იცვლის
შეხედვლებს, არავის არ უნდა აწ-
ყენინოს. აფსუს, რომ ასეთი არ იყო
ის მერი, მაშინ ხომ არ გააკვირაწყე-
ნებდა ჩვენ გალაკტიონს.

ნოემბერი იყო და რა უნდათ, ამ-
რილი და -როგორ გაბედესო, ჩვენ ვიცი-
თო, ივლისი და - ცოტა მოგუნებდა, სა-
ქართველოში საქართველოს ვინ გვეცილე-
ბათ, მოგვა ჩვენსკენ გვეგონა, და ავერ
ახლა-მე რომ ამდენი საქმეები არ მქონდ-
დეს, მთელი ქალაქი მე რომ არ შემომყუ-
რებდეს, მიტინგებზე სიარულს და გამოს-
ვლებს რა უნდათ, ან ეროვნული გმირობა
და გამორჩევა რა საჭიროაო, ჩვენ ერთნა-
ირები უნდა ვიყოთო, ზომიერად, ერთნა-
ირად უნდა ვემსახურება საქართველოს, ვერ
თქვა ალბათ, თორემ ერთნაირ ვარცხნილ-
ბას და მიხვრა-მიხვრასაც მოგვიწყობდა
დასალაგო. რა ექნა და ეს სიტყვებიც ფად
წასული ეროვნული გმირის შეწირვებულად
მივიღე სხვებზე ცოტა უკეთ რომ ემსახუ-
რა საქართველოს. არც ასეთი კეთილმოწყო-
ბილი ბინა უქონდა და არც... კიდევ რამ-
დენი "არც" შეიძლება თქვას კაცმა თუარი
(და წითელი) დათვების სამწლობელზე...

არა, მე იმ მებრზე არ ვწერ, იმ მე-
რბზე გადაქტონმა დაწერა. მე ჩემი მერი
მყავს და იმ "თუარი დათვებლად" ჩამოსუ-
ლს თუკი ვნახავ დღესმე, მაშინ ალბათ და-
ვიჯერებ მის სიამაღლეს.

სამნიდრონახევარი მეგონა ქართვე-
ლობა; ეს მერი როგორ მივაფალო ქარავე-
ლებს, არადა რამდენი ასეთი მერიოა საქარ-
ველოში; რამდენი ვართ ბოლოს და ბოლოს.
ახლე თუ არა ათასზე ერთი ხომ უნდა მოვ-
ლიოდეთ, ამდენი მე მტონი ვართ, ამდენიც
ვეყოფთ.

ეპ, მერი!

თორნიკე ერისთავი

რედაქტორი: ნანა გასვიანი (ტ. 3-16-43)
სარედაქციო კოლეგია: მერამ გვაზავა, გიზო თავაძე, ზაალ ლომიაძე
(ტ. 3-35-40), გივი ჭყეშელაშვილი
მხატვარი: ხეიჩა ვაჰაყვამაძე (ტ. 6-82-4-12)
ჩვენი ღრობითი მისამართია: მწერალთა კავშირი, ტ. 5-74-09